

Zakres przedmiotowy kontroli Państwowej Inspekcji Pracy. Obowiązki podmiotu kontrolowanego.

Jacek Strzyżewski

Podstawa prawna działalności Państwowej Inspekcji Pracy

- Ustawa z dnia 13.04.2007 r. o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz. U. z 2018 r. poz. 623)
- Ustawa z dnia 26.06.1974 r. – Kodeks pracy (tj. Dz.U. z 2019 r. poz.1040 ze zm.)

Postępowanie w sprawach nieuregulowanych w ustawie o PIP

- W postępowaniu przed organami Państwowej Inspekcji Pracy w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy ustawy z dnia 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2018 r. poz. 2096 oraz z 2019 r. poz. 60 i 730).
- *(Art. 12 ustawy o PIP)*

Nadzór i kontrola przestrzegania prawa pracy

- **Państwowa Inspekcja Pracy** – sprawuje nadzór i kontrolę przestrzegania przepisów prawa pracy, w tym przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy
- **Państwowa Inspekcja Sanitarna** – sprawuje nadzór i kontrolę przestrzegania zasad, przepisów higieny pracy i warunków środowiska pracy
- *Podstawa prawna: art. 18⁵ Kodeksu pracy*

Zakres przedmiotowy kontroli PIP

- Nadzór i kontrola przestrzegania przepisów prawa pracy, przepisów dotyczących stosunku pracy, wynagrodzenia za pracę i innych świadczeń wynikających ze stosunku pracy, czasu pracy, urlopów, uprawnień pracowników związanych z rodzicielstwem, zatrudniania młodocianych i osób niepełnosprawnych.

Zakres przedmiotowy kontroli PIP

- Kontrola legalności zatrudnienia, innej pracy zarobkowej, wykonywania działalności (w tym cudzoziemców)
- Kontrola wyrobów wprowadzonych do obrotu lub oddanych do użytku pod względem spełniania przez nie zasadniczych lub innych wymagań dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy, określonych w odrębnych przepisach

Zakres przedmiotowy kontroli PIP

- Kontrola spełniania przez wyroby przeznaczone do stosowania u pracodawców wymagań lub kontrola w zakresie stwarzania przez wyroby zagrożenia w rozumieniu ustawy z dnia 13.04.2016 r. o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku.

Zakres przedmiotowy kontroli PIP

- Kontrola przestrzegania wymagań bezpieczeństwa i higieny pracy, określonych w ustawie z dnia 22.06.2001 r. o mikroorganizmach i organizmach genetycznie zmodyfikowanych
- Kontrola ewidencji pracowników wykonujących prace w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze
- Kontrola wypłacania wynagrodzenia w wysokości wynikającej z minimalnej stawki godzinowej, zgodnie z przepisami ustawy o minimalnym wynagrodzeniu

Zakres przedmiotowy kontroli PIP

- Kontrola przestrzegania przepisów ustawy z dnia 10.01.2018 r. o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz niektóre inne dni w zakresie powierzenia pracownikowi wykonywania pracy w placówkach handlowych
- Kontrola spełniania obowiązków wynikających z ustawy z dnia 4.10.2018 r. o pracowniczych planach kapitałowych

Ponadto do zadań PIP należy nadzór i kontrola zapewnienia bezpiecznych i higienicznych warunków pracy:

- Osobom fizycznym wykonującym pracę na innej podstawie niż stosunek pracy oraz osobom wykonującym na własny rachunek działalność gospodarczą w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę lub przedsiębiorcę, niebędącego pracodawcą, na rzecz którego taka praca jest świadczona
- Osobom przebywającym w zakładach karnych i zakładach poprawczych, wykonującym pracę, a także żołnierzom w służbie czynnej, wykonującym powierzone im prace

Inne zadania Państwowej Inspekcji Pracy

- Badanie okoliczności i przyczyn wypadków przy pracy oraz kontrola stosowania środków zapobiegających tym wypadkom
- Analizowanie przyczyn chorób zawodowych oraz kontrola stosowania środków zapobiegania tym chorobom
- Udzielanie porad służących ograniczeniu zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników, a także w zakresie przestrzegania przepisów prawa pracy

W razie stwierdzenia naruszenia przepisów organy PIP są uprawnione do:

- Nakazania usunięcia stwierdzonych w zakresie bhp uchybień w ustalonym terminie
- Nakazania wstrzymania prac lub działalności, gdy naruszenie powoduje bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia pracownika lub innych osób
- Nakazania wstrzymania eksploatacji maszyn i urządzeń w sytuacji, gdy ich eksploatacja powoduje bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia lub życia ludzi

Uprawnienia PIP c.d.

- Nakazania ustalenia w określonym terminie, okoliczności wypadku przy pracy
- Nakazania wykonania badań i pomiarów czynników szkodliwych dla zdrowia i uciążliwych w środowisku pracy, w przypadku naruszenia trybu, metod, rodzaju i częstotliwości tych badań

Uprawnienia PIP c.d.

- Nakazania pracodawcy wypłaty należnego wynagrodzenia za pracę a także innego świadczenia przysługującego pracownikowi
- Skierowania wystąpienia lub polecenia, w razie stwierdzenia innych naruszeń niż w/w
- Ściganie wykroczeń przeciwko prawom pracownika określonych w Kodeksie pracy, ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz ustawie o PPK

Uprawnienia PIP c.d.

- Prawo wnoszenia powództw, a za zgodą osoby zainteresowanej – uczestnictwo w postępowaniu przed sądem pracy, w sprawach o ustalenie istnienia stosunku pracy
- Wydawanie i cofanie zezwoleń na wykonywanie pracy przez dziecko

Postępowanie kontrolne inspektora pracy

- Ma na celu **ustalenie stanu faktycznego** w zakresie przestrzegania prawa pracy, w szczególności przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia oraz **udokumentowanie dokonanych ustaleń**.
- *Podstawa prawna: art. 21 ustawy o PIP*

W toku postępowania kontrolnego inspektor pracy ma prawo:

- Swobodnego wstępu na teren oraz do obiektów i pomieszczeń podmiotu kontrolowanego
- Przeprowadzenia oględzin obiektów, pomieszczeń, stanowisk pracy, maszyn i urządzeń oraz przebiegu procesów technologicznych

Uprawnienia kontrolne inspektora pracy c.d.

- Prawo żądania od podmiotu kontrolowanego oraz od wszystkich pracowników lub osób, które były lub są zatrudnione pisemnych i ustnych informacji w sprawach objętych kontrolą oraz prawo wzywania i przesłuchiwania tych osób w związku z przeprowadzaną kontrolą

Uprawnienia kontrolne c.d.

- Żądania okazania akt osobowych i wszelkich dokumentów związanych z wykonywaniem pracy zarówno przez pracowników jak i osoby świadczące prace na innej podstawie niż stosunek pracy
- Prawo utrwalania przebiegu i wyników kontroli za pomocą środków technicznych służących do utrwalania obrazu i dźwięku

Uprawnienia kontrolne c.d.

- Prawo wykonywania do celów kontroli odpisów lub wyciągów z dokumentów, zestawień i obliczeń sporządzonych na podstawie dokumentów
- Prawo sprawdzania tożsamości osób wykonujących pracę lub przebywających na terenie podmiotu kontrolowanego

Obowiązki podmiotu kontrolowanego

- Podmiot kontrolowany ma obowiązek zapewnić inspektorowi pracy warunki i środki niezbędne do przeprowadzenia kontroli, a w szczególności niezwłocznie przedstawić żądane dokumenty i zapewnić terminowe udzielenie informacji, udostępnić urządzenia techniczne oraz, w miarę możliwości oddzielne pomieszczenie z odpowiednim wyposażeniem